

Preventie- en handhavingsplan drank- en horeca gemeente Landsmeer 2015

Gemeente Landsmeer
Vastgesteld bij raadsbesluit: 18 juni 2015
Bekend gemaakt op:
In werking getreden op:

Inhoud

Inleiding	3
1. Probleemanalyse	4
2. Lokale situatie.....	6
2.1 Beschrijving gemeente Landsmeer	6
2.2 Onderzoeksresultaten leefomgeving	6
2.3 Bestaand beleidskader.....	9
3. Beleidsfocus.....	11
3.1 Uitgangspunten en onderbouwing van beleid.....	11
3.2 Beleidsdoelgroep en – setting	12
3.3 Doelstelling van beleid	12
4. Risicoanalyse en interventiestrategie	14
4.1 Gegevens uit onderzoek	14
4.2 Gegevens van informanten	15
4.3 Interventiestrategie.....	17
5 Handhavingsactiviteiten.....	18
5.1 Basiscontrole.....	18
5.2 Interventiestrategie bepalen	19
5.3 Uitvoeren van interventiestrategie	19
5.4 Effectmeting en evaluatie	21
6 Regelgevende activiteiten	22
6.1 Voorwaarden stellen aan evenementen.....	22
6.2 Beperken schenktijden paracommercie	23
7 Educatieve / communicatieve activiteiten	24
7.1 Alcoholverstrekkers	24
7.2 Onderwijs	26
7.3 Ouders en thuissituatie	27
7.4 Openbare ruimten.....	28
7.5 Publiekscommunicatie	28
7.6 Effectmeting en evaluatie	29
8 Uitvoering	30
8.1 Samenwerking met externe partners	30

Inleiding

Al sinds 1881 is de overheid bezig met het reguleren van drankgebruik binnen Nederland, ‘De regeling van den kleinhandel in sterke dranken en de beteugeling van openbaar dronkenschap’¹ Sindsdien heeft de wet een scala aan veranderingen ondergaan. Sinds 1 januari 2013 is de verantwoordelijkheid voor de toezichthouding en naleving van de Drank- en Horecawet overgegaan op de gemeenten binnen Nederland. Voor 1 januari 2013 werd de regulering van deze wetgeving uitgevoerd door de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit.

Op 1 januari 2014 is de leeftijd waarop alcohol mag worden genuttigd verhoogd van 16 jaar naar 18 jaar. Een van de belangrijkste argumenten van de overheid voor deze wijziging is dat jongeren moeten worden beschermd tegen de schadelijke gevolgen die het drinken van alcohol met zich meebrengt. Onderzoek heeft namelijk uitgewezen dat de hersenen van jongvolwassen zeker tot het 24^e levensjaar ontwikkelen.² De focus van de overheid richt zich dan ook voor een groot deel op het terugdringen van alcoholgebruik onder jongeren.

Vanaf 1 juli 2014 zijn alle gemeenten in Nederland verplicht een Preventie- en Handhavingsplan vast te stellen. In dit plan dient te worden opgenomen een beleidsfocus, risicoanalyse, handhavingsactiviteiten, regelgevende activiteiten, educatieve en communicatieve activiteiten en de uitvoering.

Wat wil de gemeenten bereiken, maar vooral hoe wil de gemeente bereiken dat het alcoholgebruik onder jongeren afneemt.

Het terugdringen is een taak die de gemeente niet alleen kan volbrengen. Er moet door middel van dit plan bewustzijn worden gecreëerd binnen elk facet van de gemeente waar alcohol een rol kan spelen.

Horecabedrijven, scholen en ouders dienen door sancties (v.t.o. horecabedrijven), educatieve en communicatieve activiteiten bewuster te worden van de gevaren van alcoholgebruik onder jongeren. Een evenwichtige samenwerking tussen deze groepen vergroot de meeste kans op slagen.

Het preventie- en handhavingsplan wordt opgesteld aan de hand van een model van het Trimbos Instituut. Deze organisatie houdt zich actief bezig met alle actuele veranderingen en wetenschappelijke kennis betreffende het alcoholbeleid.

¹ Kamerstukken II1997/98, 25.969, 3, p.4 (MvT)

² Kamerstukken II 201112, 33.341, 3 (MvT)

1. Probleemanalyse

Sinds 1988 is onder Nederlandse jongeren het alcoholgebruik flink toegenomen. Jongeren gingen in de loop van de afgelopen decennia *meer, vaker én op jongere leeftijd* drinken. In 2003 waren Nederlandse jongeren zelfs de koplopers in Europa, als het ging om binge drinken, oftewel het op een avond meer dan vijf drankjes drinken³.

Afgelopen decennium werd sterk ingezet op het voorkomen van drinken door jongeren onder 16 jaar. Gevolg was dat drankgebruik onder jonge pubers sterk afnam, vooral onder de jongste groep.

In het jaar 2003 had 36% van de 12-jarige jongens de afgelopen maand gedronken, in het jaar 2011 was dat geslonken naar 9,4%.

Bij 12-jarige meisjes daalde het aandeel actuele drinkers van 25,4% naar 5,8%.

Binnen Europa was er geen ander land waar het drankgebruik onder jongeren zo spectaculair afnam.

Onder jongeren van 16 jaar en ouder veranderde er echter weinig. Zij verminderde hun alcoholgebruik niet. Bijna de helft van de jongeren van 16 jaar was de afgelopen maand een keer dronken of aangeschoten, zo blijkt uit cijfers van het jaar 2011⁴. Jongeren kunnen relatief gemakkelijk aan alcohol komen in Nederland. 53% van de verkooppunten in Nederland leefde in 2013 de oude leeftijdsgrens van 16 jaar niet na⁵.

De kans dat jongeren die in hun puberjaren meer drinken in hun latere leven problemen krijgen met hun drankgebruik neemt toe. Een op de drie mannen in de leeftijdsgroep van 16 tot 24 jaar valt onder de noemer ‘probleemdrinker’. Dit houdt in dat jongeren problemen hebben of krijgen door regelmatig of stevig drinken. Onder regelmatig drinken is daarbij minstens 21 dagen per maand vier of meer glazen drank. Stevig drinken is minstens vier keer per maand zes of meer glazen drank. De problemen lopen uiteen van black-outs door drankgebruik tot alcoholongevallen, regelmachtige dronkenschap en/of katers en problemen met vrienden en familie⁶.

Zoals al in de inleiding werd aangegeven kan alcoholgebruik ongunstig zijn voor de ontwikkeling van de hersenstructuren. Juist als hersendelen in ontwikkeling zijn, zijn ze erg kwetsbaar voor deze giftige stof. Als er in de puberjaren veel wordt gedronken ontwikkelt het brein zich minder goed.

Bij personen die veel hebben gedronken in hun pubertijd is geconstateerd dat bepaalde functies minder goed zijn ontwikkeld. Pubers met alcoholproblemen scoren lager dan andere jongeren op gebieden als taalvaardigheid, intelligentie, aandacht en ruimtelijk inzicht.

³ Hibell e.a. 2012

⁴ Verdurmen e.a. 2012

⁵ Roodbeen e.a. 2014

⁶ Van Dijck e.a. 2005

Overmatig alcoholgebruik kan dus gevolgen hebben voor de ontwikkeling van de hersenen. Maar dit is niet het enige gevolg van alcohol. Overmatig alcoholgebruik vergroot ook de kans op verkeersongevallen, letselschade, (seksueel)geweld en onveilig vrijen. Jongeren die veel drinken zijn vooral vaker betrokken bij riskant gedrag.

2. Lokale situatie

2.1 Beschrijving gemeente Landsmeer

De eerste documentatie van de gemeente Landsmeer dateert uit het jaar 1326. Destijds was de naam 'Lantsmaer'. De betekenis van deze naam is: langs het meer. De nederzetting lag langs het meer De Breek.

Gemeente Landsmeer is uitgegroeid tot een inwonersaantal van 10.824, waarvan Purmerland en Den IJp een onderdeel zijn sinds 1 januari 1991⁷.

Landsmeer is een prachtige gemeente waar de historische invloeden nog goed te zien zijn.

De gemeente heeft ongeveer 1837 jongeren in de leeftijdscategorie 10 jaar t/m 24 jaar⁸.

Gemeente Landsmeer is een ons-kent-ons gemeente, waar een hoop ondernomen kan worden. Er zijn verscheidene verenigingen, culturele buurtinstellingen. In de gemeente zijn in totaal 50 horeca instellingen. Deze worden opgedeeld in cafés/restaurants, detailhandel en para commerciële inrichtingen.

Omgevingsdienst IJmond controleert jaarlijks 45 horeca instellingen. Bij deze instellingen wordt alcohol geschonken.

Jaarlijks worden er evenementen georganiseerd. Ten behoeve van de verstrekking van alcohol kan hiervoor op grond van artikel 35 Drank-en Horecawet ontheffing worden aangevraagd. De belangrijkste evenementen die gepaard gaan met alcoholgebruik zijn:

- Koningsdag;
- Festival Welcome to the Future;
- Luilak festival.
- Sport- en feestweek

2.2 Onderzoeksresultaten leefomgeving

Cijfers alcoholgebruik onder jongeren Landsmeer

In 2013-2014 is door de GGD Zaanstreek-Waterland een onderzoek gedaan naar de gezondheid en leefstijl van jongeren uit klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs. Tweedeklassers hebben voornamelijk de leeftijd van 13 en 14 jaar. Vierdeklassers zijn grotendeels 15 en 16 jaar oud.

Uit dit onderzoek⁹ is gebleken dat:

- 42 % wel eens heeft gedronken;
- 28% de maand vooraf aan het onderzoek gedronken heeft;
- 1 op de 5 jongeren vooraf aan het onderzoek aan binge drinken heeft gedaan;
- Alcoholgebruik komt vaker voor bij vierdeklassers.

⁷ http://www.landsmeer.nl/over_landsmeer/historie

⁸ Gemeente Landsmeer, leeftijdsopbouw burgerlijke staat jan. 2014

⁹ Tabellenboek Jeugdmonitor EMOVO 2013-2014

Jongeren in Landsmeer die ooit alcohol hebben gedronken:

	Percentage	Aantal
2010	43%	97
2013/2014	42%	232
Jongens	41%	94
Meisjes	43%	138
Tweedejaars	15%	111
Vierdejaars	67%	121

Jongeren in Landsmeer die een maand voorafgaand aan het onderzoek hebben gedronken (aantal blijft gelijk aan tabel 1):

	Percentage
2010	30%
2013/2014	28%
Jongens	25%
Meisjes	30%
Tweedejaars	6%
Vierdejaars	47%

Jongeren in Landsmeer die aangeschoten of dronken zijn geweest een maand voorafgaand aan het onderzoek (aantal blijft gelijk aan tabel 1):

	Percentage
2010	18%
2013/2014	16%
Jongens	13%
Meisjes	17%
Tweedejaars	*
Vierdejaars	27%

*percentage beneden de 5 jongeren niet weergegeven om privacy te waarborgen.¹⁰

Jongeren in Landsmeer die aan binge drinken¹¹ hebben gedaan een maand voorafgaand aan het onderzoek (aantal blijft gelijk aan tabel 1):

	Percentage
2010	19%
2013/2014	19%
Jongens	21%
Meisjes	18%
Tweedejaars	5%
Vierdejaars	32%

¹⁰ Tabellenboek Jeugdmonitor EMOVO 2013-2014

¹¹ Binge drinken, meer dan 5 drankjes bij 1 gelegenheid.

Ouders van jongeren uit Landsmeer die het drankgebruik gedogen¹² (aantal blijft gelijk aan tabel 1):

	Percentage
2010	52%
2013/2014	50%
Jongens	50%
Meisjes	49%
Tweedejaars	31%
Vierdejaars	53%

Een van de belangrijkste doelstellingen van gemeente Landsmeer is het inlichten en vergroten van de kennis bij ouders van jongeren over het gevaar van alcoholgebruik op jonge leeftijd. De gemeente wil in samenwerking met middelbare scholen de voorlichtingen versterken. Ouders zijn de sleutel tot het preventief voorlichten van hun kinderen met betrekking tot alcoholgebruik.

De uitkomsten van het EMOVO-onderzoek stelt de gemeente op scherp. Deze cijfers laten dan wel een lichte daling zien, maar deze uitkomsten baart de gemeente zorgen.

¹² Ouders die het drankgebruik goedkeuren of hier niets over zeggen.

2.3 Bestaand beleidskader

Landelijk gezondheidsbeleid:

Elke vier jaar benoemen gemeenten op basis van de Wet publieke gezondheid hun ambities op het gebied van publieke gezondheid in een gemeentelijke nota gezondheidsbeleid. Het vertrekpunt voor het nieuwe gezondheidsbeleid 2013-2017 is de landelijke nota 'Gezondheid dichtbij' en de evaluatie van de vorige regionale gezondheidsbeleid (2008-2011). Een van de landelijke speerpunten is *schadelijk alcoholgebruik*.

Regionaal gezondheidsbeleid

Op basis van deze landelijke speerpunten, regionale en lokale gezondheidscijfers wordt met de gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland zoveel mogelijk regionaal opgetrokken. Voor de regio Zaanstreek-Waterland is voor de periode 2013-2016 een nieuwe regionale gezondheidsnota ontwikkeld¹³.

Voor een integrale aanpak van schadelijk alcoholgebruik is binnen de regio een basispakket ontwikkeld wat bestaat uit interventies en maatregelen op het gebied van:

- De beschikbaarheid van alcohol te verlagen (beperken van verkooppunten en openingstijden);
- Het uitvoeren van controle door leeftijdsgrenzen voor alcoholverkoop na te leven en de regels voor doorschenken en in het bezit hebben van alcohol op straat te handhaven;
- Maatschappelijke normen beïnvloeden door risico's van alcoholgebruik continu in alle relevante sectoren, organisaties en media onder de aandacht te brengen en normen in de omgeving te beïnvloeden door verspreiding van basisinformatie over de risico's van alcoholgebruik.

Lokaal gezondheidsbeleid

De Nota Gezondheidsbeleid 2013-2017 is voor gemeente Landsmeer vastgesteld in 2013. De gemeente Landsmeer zet hierbij op basis van de gezondheidsnota 2008-2011, de landelijke nota gezondheidsbeleid 'Gezondheid dichtbij', de regionale toekomstverkenning (2007-2010)¹⁴ van de GGD en het huidige sport-WMO en jeugdbeleid de komende vier jaar lokaal in drie thema's, alcohol, drugs en roken, te weten genotmiddelen, zijn hier onderdeel van¹⁵.

Maatregelen uit maatschappelijk beleidskader

De volgende maatregelen zet de gemeente momenteel in op het gebied van alcoholpreventie¹⁶:

- Publiekscampagne, voorlichting jeugd. Inwoners van Landsmeer bewust maken van het effect van alcoholgebruik;
- Voorlichting op basisscholen. Het project 'Hou vol geen alcohol' is een project waarmee gemeente Landsmeer voorkomt dat kinderen op jonge leeftijd met alcohol beginnen;
- Periodiek geneeskundig onderzoek (PGO). Onderzoek bij leerlingen uit groep 7 van de basisschool en klas 2 van het voortgezet onderwijs;

¹³ Gezondheidsbeleid 2013-2017 Waterland gezond

¹⁴ In de regionale toekomstverkenning 2007-2010 zijn lokale, regionale en landelijke gegevens over volksgezondheid en zorg verzameld, geanalyseerd en geïntegreerd op nationaal vergelijkbare wijze.

¹⁵ Nota Gezondheidsbeleid 2013-2017, gemeente Landsmeer

¹⁶ Nota Gezondheidsbeleid 2013-2017, gemeente Landsmeer, h.2.5

- Jongerenwerk. Door het contact met jongeren wordt het alcoholgebruik bespreekbaar en zijn de jongerenwerkers actief bezig met het onderwerp;
- Activiteiten in de regio Zaanstreek-Waterland. De GGD heeft in samenwerking met de gemeenten in Zaanstreek-Waterland een uitvoeringplan opgesteld.

3. Beleidsfocus

3.1 Uitgangspunten en onderbouwing van beleid

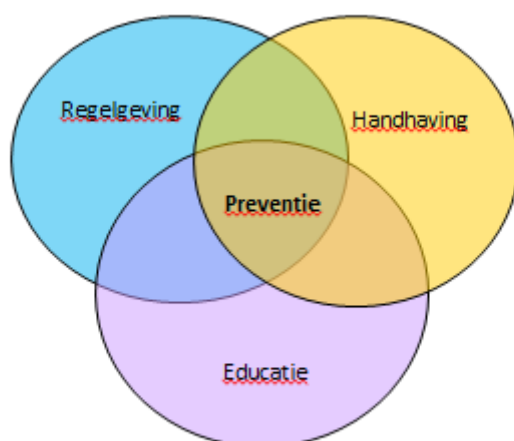
Dit plan is gebaseerd op een integrale beleidsvisie. Er is immers sprake van een preventie- en handhavingsplan. Dat impliceert dat meerdere afdelingen binnen de gemeenten- en dis ook meerdere type maatregelen- worden ingezet bij de aanpak van de alcoholproblematiek. Als uitgangspunt voor integraal alcoholbeleid hanteren wij een preventiemodel dat ook de basis vormt voor de Handreiking Gezonde Gemeenten van het RIVM. Het preventiemodel kent 3 beleidspijlers, te weten: educatie, regelgeving en handhaving. De pijlers staan deels op zichzelf maar overlappen elkaar. Zie onderstaand figuur. Juist in de overlap zien wij het integrale preventiebeleid terug.

Alcoholgebruik is altijd een resultaat van een combinatie factoren, aldus Reynolds. De persoon, zijn sociale omgeving, het aanbod van drank en het overheidsbeleid vormen samen een systeem dat uiteindelijk de keuze van de gebruiker bepaalt.

Alcoholpreventie kan nooit alleen op het individu gericht zijn. Het meest succesvol zijn strategieën die vooral de omgeving van de drinker beïnvloeden. En die omgeving van de jonge drinker spelen alcoholverstrekkers, scholen en ouders een belangrijke rol.

In dit preventie- en handhavingsplan staat de omgeving van de jonge drinker centraal.¹⁷

Figuur 1: preventiemodel Reynolds

¹⁷ Model Preventie- en Handhavingsplan Voor uitvoering van de Drank- en Horecawet, Trimbos Instituut, maart 2014

3.2 Beleidsdoelgroep en – setting

Einddoelgroep van dit preventie- en handavingsplan zijn jongeren en jongvolwassenen tot 24 jaar. Het accent ligt nadrukkelijk op de doelgroep onder de 18 jaar. Het is bekend dat de gezondheidsschade van alcohol het grootst is onder de 18 jaar. Jongeren onder de 18 jaar zijn fysiek nog niet geheel volwassen en met name de hersenen zijn nog volop in ontwikkeling. Alcohol kan deze ontwikkeling schaden. Met dit gegeven in het achterhoofd heeft de centrale overheid de leeftijdsgrens voor verkoop en bezit van alcohol verhoogd naar 18 jaar. Het toezicht op de naleving van deze leeftijdsgrens wordt als een belangrijke prioriteit beschouwd binnen het gemeentelijke preventie- en handavingsbeleid.

Voor 18-24 jarigen gaat het vooral om het voorkomen van overmatig alcoholgebruik. De uitgaansavonden zijn hierbij een belangrijk risicomoment. Gezien de ontwikkeling van de hersenen tot ongeveer 25 jaar, de oververtegenwoordiging van de leeftijdsklasse tot 24 jaar in het uitgaansleven en de relatie van alcohol met het uitgaansleven (met de daarbij behorende risico's op dronkenschap, soms uitmondend in een intoxicatie) ligt de nadruk van dit plan in het bijzonder op de uitgaanssetting. Daarbij is uitgaan een breed begrip: het gaat ook om het bezoeken van evenementen en feestjes thuis. Naast gezondheidsproblemen is veiligheidsproblematiek een belangrijke motivatie om aandacht te besteden aan deze leeftijdsgroep.¹⁸

3.3 Doelstelling van beleid

Artikel 43a van de Drank- en Horecawet schrijft voor dat de doelstellingen van het beleid duidelijk moeten zijn. Op basis van de Drank- en Horecawet kunnen twee algemene hoofddoelstellingen worden onderscheiden:

- Afname alcoholgebruik en de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik onder de 18 jaar;
- Afname dronkenschap (met name tijdens uitgaansavonden in het publieke domein).

De ambitie van dit beleidsplan is dat jongeren op een zo gezonde en veilig mogelijke wijze kunnen opgroeien, zodat hun talenten zo optimaal mogelijk tot ontwikkeling kunnen komen. Gekozen is om de algemene doelstellingen te concretiseren met aandacht voor de setting waarin jongeren drinken en de doelgroep zelf.

¹⁸ Model Preventie- en Handavingsplan Voor de uitvoering van de Drank- en Horecawet, Trimbus Instituut, maart 2014

Setting

Gemeente Landsmeer heeft in 2014 een pilot gehouden in samenwerking met Omgevingsdienst IJmond. Uit dit onderzoek is gebleken dat:

- De naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop in supermarkten en slijterijen goed is. Er zijn hier geen overtredingen geconstateerd.
- De naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop in sportvereniging goed is. Tijdens de controle zijn er bij een aantal sportverenigingen overtredingen geconstateerd, zoals bestuursreglement niet aanwezig, mechanische ventilatie niet aanwezig en geen barvrijwilligers.
- De naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop in jongerencentra goed is.
- De naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop in goed is, op een enkele horeca instelling na. Hier werd geconstateerd dat de toiletten niet afgesloten konden worden, mechanische ventilatie niet aanwezig of de vergunning was niet aanwezig.
- De naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop tijdens evenementen redelijk goed is. Tijdens de controles is alleen een minderjarige geconstateerd met alcohol. Er zijn meldingen gedaan van alcoholverkoop aan jongeren tijdens Koningsdag. De gemeente zal in samenspraak met Omgevingsdienst IJmond de evenementen strenger controleren.
- Er zijn momenteel geen gegevens betreffende de naleving van het niet schenken aan personen in de kennelijke staat van dronkenschap.

Gemeente Landsmeer heeft de volgende doelstellingen vastgesteld voor het jaar 2017:

Er zijn geen voor gemeente Landsmeer geen cijfers bekend betreffende de onderverdeling van leeftijdscategorieën.

- In 2017 is het percentage jongeren onder de 16 jaar dat de afgelopen maand geen alcohol heeft gedronken gestegen van 70% naar 75%.
- In 2017 is het percentage jongeren dat onder de 16 jaar niet aan binge-dinken heeft gedaan gestegen van 37 % naar meer dan 40%.

De gemeente wil verder de volgende doelstellingen behalen in 2017:

- De kennis en hun actieve rol van ouders in de preventie van gebruik alcohol onder jongeren vergroten;
- In kaart brengen van hangplekken van jongeren;
- In kaart brengen van 'probleemjongeren';
- Jaarlijks de leerplichtcijfers ontvangen. Wanneer blijkt uit deze cijfers dat een jongere zich niet gedraagt de gemeente hier ook een actieve rol in kan aannemen¹⁹;
- Persoonlijke interventies met de 'probleemjongeren';
- Het ontvangen van informatie van partners, zoals scholen, stichtingen etc. met betrekking tot jongeren die alcohol drinken of drugs gebruiken;

¹⁹ Wanneer blijkt dat de jongere leerplicht verzuimd door toedoen van alcoholgebruik of drugsgebruik

- Een meldpunt lanceren voor klachten of meldingen over jongeren die overlast veroorzaken door drank- en/of drugsgebruik;
- BOA de hangplekken handhaven en optreden tegen alcohol- en drugsgebruik;
- Shockvoorlichting van ‘probleemjongeren’ door ze de gevolgen van alcohol of drugs in realiteit mee te laten maken.

4. Risicoanalyse en interventiestrategie

Jaarlijks maakt de gemeente een risicoanalyse op basis waarvan doelstelling kunnen worden aangescherpt en de focus kan worden verlegd. De risicoanalyse geeft inzicht in de concrete kenmerken van de locaties waar jongeren drinken en waarin hun alcoholgebruik voor problemen zorgt. Hiermee kunnen de inspanningen van de gemeente gericht worden ingezet op plaatsen waar de grootste gezondheids- en/of veiligheidswinst kan worden behaald. Door het jaarlijkse karakter van deze analyse is het tevens een evaluatie-instrument dat inzicht geeft in de resultaten van het lokale alcoholbeleid en dat aanknopingspunten biedt voor een volgend preventie- en handhavingsplan. Om de vier jaar moet het preventie- en handhavingsplan immers opnieuw worden vastgesteld.²⁰

4.1 Gegevens uit onderzoek

In 2014 heeft de Omgevingsdienst in opdracht van gemeente Landsmeer een pilot-periode uitgevoerd voor de controle betreffende de naleving van de Drank- en Horecawet door alcoholverstrekkers. De uitkomsten deze pilot zijn bijgevoegd in bijlage 1.

De kenmerken van het alcoholgebruik onder jongeren (frequentie, dronkenschap, koopgedrag etc.) wordt middels de *GGD gezondheidsmonitor* vastgesteld. Deze monitor wordt eens per vier jaar afgenomen. De intoxicatiecijfers worden op basis van *ziekenhuisgegevens* jaarlijks verzameld.

Bij de beoordeling van onderzoeksresultaten van de lokale situatie²¹ (zie hoofdstuk 2) komt het volgende beeld naar voren:

- Er is een lichte daling te zien in vergelijking met het E-MOVO onderzoek gedaan in het jaar 2010;
- Meisjes procentueel meer drinken dan jongens, behalve in de categorie binge drinken en ouders die drankgebruik gedogen;
- Er is een aanzienlijk procentueel verschil tussen tweedejaars studenten en vierdejaarsstudenten.

²⁰ Model Preventie- en Handhavingsplan Voor de uitvoering van de Drank- en Horecawet, Trimbos Instituut, maart 2014

²¹

4.2 Gegevens van informanten

In augustus 2014 heeft Omgevingsdienst IJmond in opdracht van gemeente Landsmeer controles uitgevoerd, op grond van de Drank- en Horecawetgeving.

Uitkomsten van dit eerste bezoek bij horeca instellingen in Landsmeer zijn:

- Omgevingsdienst IJmond heeft controles uitgevoerd bij de lokale supermarkten. Jongeren werden gecontroleerd op hun leeftijd. Hierbij zijn geen overtredingen geconstateerd.
- In de horecagelegenheden zijn nauwelijks jongeren beneden de 20 jaar geconstateerd.
- Tijdens een van de evenementen is geconstateerd dat een minderjarige alcohol nuttigde. Aan de hand van deze overtreding is een proces-verbaal opgelegd.

De indruk werd wel gewekt dat er onderling contact is geweest betreffende de controle.

Door de Omgevingsdienst IJmond zijn de volgende conclusies opgenomen:

- De controles werden goed ontvangen door de ondernemers;
- Barpersoneel is goed op de hoogte van de Drank- en Horecaregeling;
- Enkele overtredingen werden geconstateerd. Aan de hand van deze overtredingen zijn bestuursrechtelijke handhavingstrajecten gestart;
- Er zijn geen overtredingen geconstateerd van strafrechtelijke aard.

In de Pilot 2014 van Omgevingsdienst IJmond werden als hotspots aangegeven de cafés binnen gemeente Landsmeer. De Omgevingsdienst IJmond is tot de conclusie gekomen dat de cafés goed op de hoogte zijn van de regelgeving en deze naleven.

Hotspots zijn horecagelegenheden waar jongeren de grootste kans hebben in aanmerking te komen met alcoholhoudende dranken. Om de kans te verkleinen dat jongeren op deze plekken makkelijk alcohol kunnen kopen of nuttigen dienen deze spots extra in de gaten te worden gehouden.

De aandacht wordt aankomend jaar gevestigd op de para commerciële instellingen. Omgevingsdienst IJmond heeft na samenspraak met de gemeente Landsmeer vastgesteld dat deze tot de hotspots behoren.

Para commerciële instellingen betreffen verenigingen, clubs etc. Deze groep wordt gezien als hotspot, omdat hier veel minderjarige jongeren komen. Ook zijn de barvrijwilligers minder goed, dan wel niet op de hoogte van de Drank- en Horecawetgeving.

Bij de para commerciële instellingen in Landsmeer werden een aantal overtredingen geconstateerd, zoals bestuursreglementen die niet aanwezig waren, mechanische ventilatie niet op orde, vergunning niet aanwezig op locatie, leeftijdsduiding en barvrijwilligers niet aanwezig.

De handhavers van Omgevingsdienst IJmond hebben de instellingen hierop gewezen en afspraken gemaakt met betrekking tot het op orde maken van de overtredingen.

Elk jaar zal in de jaarrapportage worden vastgesteld wat de nieuwe hotspots voor het komende jaar dienen te worden.²²

²² Jaarrapportage 2014 Drank- en Horecawet, Omgevingsdienst IJmond, april 2015, blz. 11-13

4.3 Interventiestrategie

In het onderstaande tabel wordt een overzicht geschetst van de verschillende maatregelen per beleidspijler:

Setting	Handhaving	Regelgeving	Educatie
Detailhandel	<ul style="list-style-type: none"> - Toezicht leeftijdsgrens - Three strikes out 	Art. 7 DHverordening, tijdelijk verstrekkingverbod	<ul style="list-style-type: none"> - Nalevingscommunicatie - Training caissières - Communicatie over DHW en alcoholregels
Horeca/evenementen	<ul style="list-style-type: none"> - Toezicht leeftijdsgrens - Toezicht doorschenken - Handhavingstappenplan 	Aanvullende eisen t.a.v. ontheffing DHW bij evenementen Happy Hours beperken	<ul style="list-style-type: none"> - Nalevingscommunicatie - Training barpersoneel - Communicatie over DHW en alcoholregels
Thuis /ouders			<ul style="list-style-type: none"> - Alcoholopvoeding - Uitgaansopvoeding - Communicatie over DHW en alcoholregels
Sport / Jongerencentra	<ul style="list-style-type: none"> - Toezicht leeftijdsgrens - Toezicht doorschenken - Handhavingstappenplan 	Schenktijden beperken, art. 4 lid 1 sub a DH verordening	<ul style="list-style-type: none"> - Training barpersoneel - Nalevingscommunicatie - Communicatie over DHW en alcoholregels
Scholen	Ondersteuning door BOA bij schoolfeesten	Overleg over interne regels op school	<ul style="list-style-type: none"> - Overleg scholen over alcoholvoorlichting aan ouders - Communicatie over DHW en alcoholregels
Openbare ruimten	Toezicht openbare dronkenschap		<ul style="list-style-type: none"> - Campagne

5 Handhavingsactiviteiten

Dit hoofdstuk staat voor de handhaving die wordt besproken als een van de maatregelen om alcoholgebruik onder minderjarige en jongvolwassen te voorkomen.

De volgende stappen worden aangehouden:

1. Basiscontrole (Omgevingsdienst IJmond, BOA gemeente Landsmeer)
2. Interventiestrategie bepalen
3. Uitvoeren van interventiestrategie
4. Effectmeting en evaluatie

5.1 Basiscontrole

Gemeente Landsmeer is bezig geweest met controles met betrekking tot de vergunning van horecagelegenheden.

Omgevingsdienst IJmond heeft deze taak vanaf 2014 overgenomen. Zij controleren de vergunningen en naleving van de Drank- en Horecawetgeving.

Omgevingsdienst IJmond heeft namens gemeente Landsmeer in augustus 2014 controles uitgevoerd, waaronder de status van de vergunningen van de 43 horecagelegenheden binnen de gemeente.

Uitkomst van de basiscontrole uitgevoerd door Omgevingsdienst IJmond:

Bij ongeveer 42% van de horeca instellingen in gemeente Landsmeer zijn er tekortkomingen geconstateerd. Er moet hier gedacht worden aan:

- Mechanische ventilatie niet aanwezig;
- Vergunning niet aanwezig;
- Toiletten kunnen niet worden afgesloten;
- Leeftijdsaanduiding;
- Bestuursreglementen niet aanwezig;
- Afwezigheid leidinggevende;
- Aanpassing van de vergunning;
- Afwezigheid barvrijwilligers.

Er is door Omgevingsdienst IJmond geconstateerd dat er bij para commerciële instellingen een tekort aan kennis is betreffende de Drank- en Horecaregelgeving. Dit houdt verband met de vrijwilligers die achter de bar staan. Niet alleen kennis tekort kenmerkt de para commerciële instellingen, maar ook neiging de regels willens en wetens de overtreden met name in de leeftijdsgroep 16-17 jaar die recentelijk geen alcoholische dranken mogen nuttigen.

5.2 Interventiestrategie bepalen

Locaties

Op basis van de analyse en uitkomsten van de Pilot 2014 wil Omgevingsdienst IJmond in opdracht van de gemeente de nadruk leggen op controles bij para commerciële instellingen, zoals verenigingen en evenementen. Op deze plekken worden jongeren het meest blootgesteld aan de verleiding van alcoholische dranken.

Voor de uitvoering van controles etc. wordt voor de gemeente Landsmeer elk jaar 257 uur vrijgemaakt door de Omgevingsdienst IJmond. Aan de hand van eerder bevindingen zullen deze worden verdeeld onder de horecagelegenheden, waar de nadruk ligt op para commerciële instellingen.

De nieuwe regelgeving spits zich toe op de horecagelegenheden waar jongeren alcohol kunnen kopen. Nu dit voor jongeren moeilijker wordt gaan zij opzoek naar andere manieren om zich te vermaken.

Gemeente Landsmeer krijgt duidelijk signalen vanuit de gemeente dat er overlast wordt veroorzaakt door jongeren in openbare plekken. Jongeren die niet langer of niet in horecagelegenheden worden toegelaten, dan wel alcohol verkrijgen hangen buiten waar zij alsnog alcohol nuttigen. Wanneer de gemeente het drankgebruik van jongeren echt wil aanpakken moet er buiten het kader worden gedacht en worden opgetreden.

Gemeente Landsmeer wil de hangplekken waar jongeren voor overlast zorgen in kaart brengen en hier gericht op controleren en handhaven.

Jongeren

Door het in kaart brengen van de hangplekken kan de gemeente uiteindelijk ook de 'probleemjongeren'²³ in kaart brengen. Voor deze jongeren kan er dan een passende oplossing worden gezocht om hun problemen op te lossen.

5.3 Uitvoeren van interventiestrategie

Controles

Bij para commerciële instellingen wordt in burgerkleding gecontroleerd. Op deze wijze kunnen de inspecteurs makkelijker constateren of er in deze instellingen ook daadwerkelijk aan de regels wordt gehouden. Bij niet naleving volgt een sanctie, er wordt een bestuurlijk handhavingstraject opgestart en er volgt een her-controle binnen twee maanden.

Bij evenementen etc. zou in dienstkleding gecontroleerd kunnen worden. Door het dragen van dienstkleding wordt voor zowel de ondernemer, als voor de doelgroep goed te zien dat er wordt gecontroleerd. Dit vergroot de kans dat ondernemers zich behoeden voor overtredingen.

Eventueel zou er bij grootschalige evenementen met behulp van politie kunnen worden gesurveilleerd. Dit waarborgt de veiligheid van de toezichthouders.

²³ Jongeren die structureel overlast veroorzaken of aanwezig zijn.

Nalevingscommunicatie

Communicatie kan het effect van de handhaving versterken. Het kan bijdragen aan een verhoogde subjectieve pakkans en aan meer draagvlak voor de maatregelen. Het is van belang de communicatie naar de diverse doelgroepen in goed overleg met andere afdelingen en partijen vorm te geven. Aangezien communicatie in dit plan vooral educatief (uitleggen regels) en persuasief (aanzetten tot betere naleving) doel heeft, wordt ze verder uitgewerkt in het hoofdstuk 6 dat gaat over educatieve activiteiten.

Omdat toezichthouders van Omgevingsdienst IJmond en de BOA van gemeente Landsmeer op den duur worden herkend zou het een goed plan voor de toekomst zijn om eventueel samen te werken met andere regionale gemeenten. Ook kan het uitwisselen van ervaringen het toezichthouden tot een hoger niveau brengen.

Sanctiestrategie

In de gemeente Landsmeer wil men streven naar een zo groot mogelijke naleving van de wetgeving. Dit kan tot gevolg hebben dat er bij mildere overtredingen eerst een waarschuwing wordt gegeven, daar waar bij andere overtredingen juist hard wordt opgetreden. Gemeente Landsmeer heeft aan de hand van het Sanctiebeleid drank en horeca 2014 de sancties in een overzicht weergegeven. De gemeente is nu met Omgevingsdienst IJmond in overleg of het sanctiebeleid dat wordt gevoerd door gemeente Landsmeer tekortschiet of juist zijn doel voorbij met de opties om aan te sluiten bij het sanctiebeleid van Omgevingsdienst IJmond, voor zover mogelijk.

Gemeente Landsmeer wil een platform lanceren waarbij (anonieme) tips of klachten worden gedeeld met betrekking tot overlast veroorzakende jongeren. Op deze manier kan de BOA en ondersteuning²⁴ gericht handhaven en oplossen.

Jongeren die vaker in aanraking komen met handhaving en/of worden gezien als 'probleemjongere' kunnen worden verwezen naar instanties die gericht hulp kunnen bieden, zoals Brijder, HALT of GGD. De gemeente en de instanties kunnen in samenwerking met de ouders de jongere helpen zichzelf te beschermen tegen de schadelijke gevolgen van alcohol.

Het is van belang dat de ouders achter de aanpak van de gemeente staan. Zoals al eerder blijkt is een samenwerking met de ouders van groot belang om preventief te zorgen voor een daling van het alcoholgebruik onder jongeren.

Wanneer de gemeente de indruk krijgt dat de ouders geen controle hebben of willen over de situatie kan de gemeente andere instanties inschakelen, zoals Jeugdbescherming. Het is niet alleen de taak van de gemeente zorg te dragen voor het welzijn van een kind, maar ook voor de mogelijke gevolgen die een jongere kan hebben op een groep²⁵.

²⁴ Bij ondersteuning kan men denken aan een medewerker van de gemeente, beveiligers, ouders of handhavers van aangrenzende gemeentes die helpen bij het surveilleren in de gemeente.

²⁵ Groepsdruk waarbij kinderen zich indirect verplicht voelen zichzelf te bewijzen tegenover andere leeftijdsgenoten.

5.4 Effectmeting en evaluatie

Het effect van de interventiestrategie op de naleving van de leeftijdsgrens en het toelaten en schenken aan dronken klanten wordt gemeten met nalevingsonderzoek. Dit onderzoek wordt minimaal een keer per jaar uitgevoerd, maar wanneer nodig kan dit ook eerder worden uitgevoerd.

6 Regelgevende activiteiten

De Drank- en Horecawet en de Drank- en Horecaverordening Gemeente Landsmeer 2014 geeft gemeente Landsmeer verschillende bevoegdheden.

In de Drank- en Horecawet wordt onderscheid gemaakt in wettelijk verplichte en facultatieve bepalingen. Hierbij kan worden gedacht aan:

- Beperken Happy Hours;
- Het beperken van de schenktijden en bijeenkomsten bij para-commerciële inrichtingen;
- Koppeling tussen toegangsleeftijd en sluitingstijd;
- Regulering prijsacties.

Drank- en Horecaverordening Gemeente Landsmeer 2014 biedt de mogelijkheid om op grond van artikel 7 tijdelijk verstrekkings-verbod gedurende bepaalde uren.

6.1 Voorwaarden stellen aan evenementen

In gemeente Landsmeer worden zowel kleine als grote evenementen georganiseerd. De gemeente controleert de evenementen met een hoog (overtredings-) risico op naleving van de evenementenvergunning. Op evenementen mag slechts alcohol worden geschonken wanneer er ontheffing is verleend op grond van artikel 35 Drank- en Horecawet. Op grond van dit artikel wordt de burgemeester de bevoegdheid gegeven op te bepalen of er buiten de horecagelegenheid alcohol mag worden geschonken.

Tijdens evenementen wordt er door Omgevingsdienst IJmond gecontroleerd op de meerdere punten, maar wanneer er geen vergunning is verleend voor ontheffing schenken van alcohol controleren zij of er alcohol wordt geschonken²⁶.

Bij de volgende grote evenementen wordt gecontroleerd op leeftijdsgrenzencontrole betreffende het schenken en verkopen van alcohol:

- Welcome to the Future;
- Koningsdag;
- Luilakfeest;
- Sport- en feestweek;
- Kerstmarkt.

Artikel 35 lid 2 Drank- en Horecawet geeft de mogelijkheid om een ‘alcoholmodule’ in de aanvraag van de ontheffing mee te nemen. Met deze alcoholmodule stelt de gemeente de aanvrager verplicht om te omschrijven hoe zij leeftijd en dronkenschap gaan controleren. De gemeente kan aan de hand van de evaluatie bekijken of dit

²⁶ Uitvoeringsnota Handhaving APV en bijzondere wetten gemeente Landsmeer 2014, Landsmeer, 2014

gewerkt heeft om bijvoorbeeld in de toekomst de vergunning te weigeren wanneer de alcoholmodule niet heeft gewerkt.

6.2 Beperken schenktijden paracommercie

Gemeente Landsmeer heeft in artikel 4 van Drank- en Horecaverordening 2014 bepalingen opgenomen die betrekking hebben op de schenktijden van para commerciële instellingen.

Algemene para commerciële instellingen

Het is voor para commerciële instellingen alleen toegestaan om te schenken gedurende één uur voor, tijdens en tot anderhalf uur na de hoofdactiviteit te schenken, mits deze behoort tot de statutaire doelstelling.

Het is verboden voor para commerciële instellingen om alcoholische dranken te schenken vóór 12:00 en na 00:00 uur.

Sportieve, sociaal-culturele, maatschappelijke of recreatieve instellingen

Bij onderstaande gelegenheden is toegestaan tijdens en een uur na deze activiteiten alcoholhoudende dranken te schenken;

- Bestuursvergaderingen;
- Ledenvergaderingen;
- Kaart-, dart-, dobbel- en bordspelavonden voor leden en introducés;
- Oudejaarsavonden voor leden, vrijwilligers, donateurs en sponsoren;
- Nieuwjaarsborrel voor leden, vrijwilligers, donateurs en sponsoren;
- Vergaderingen, wedstrijden, trainingen, repetities, uitvoeringen en cursussen voor leden van andere verenigingen of stichtingen.

De para commerciële instelling dient de burgemeester ten minste 30 dagen voorafgaand aan de hieronder vermelde activiteiten op de hoogte te stellen van de plannen door middel van een meldingsformulier:

- Jubileum van de para commerciële instelling (max. 1 x keer per jaar);
- Feest voor leden, vrijwilligers, donateurs en sponsoren in verband met het begin van een kampioenschap of promotie (max. 1 keer per jaar);
- Jaarfeest voor leden, vrijwilligers, donateurs en sponsoren in verband met een nieuw seizoen of afsluiting van een lopend seizoen.

De burgemeester houdt het recht om 10 dagen voorafgaand aan de activiteit deze te verbieden omwille van de openbare orde, openbare veiligheid en/of de volksgezondheid²⁷.

²⁷ Drank- en Horecaverordening gemeente Landsmeer 2014, gemeente Landsmeer, 2013

7 Educatieve / communicatieve activiteiten

Het preventie- en handhavingsplan kent twee einddoelgroepen: jongeren onder de 18 jaar en jongeren tussen de 18 en 25 jaar.

In hoofdstuk 2 wordt al uitgelegd hoe belangrijk de sociale omgeving van jongeren zijn. Het preventieve gedeelte van dit plan kan het beste worden gericht op de omgeving waarin deze jongeren verkeren. Omgevingsgerichte educatieve activiteiten staan centraal in dit hoofdstuk. De volgende drie doelgroepen die van invloed kunnen zijn op het alcoholgebruik van jongeren zijn:

- Alcoholverstrekkers;
- Ouders;
- Jongerenwerkers;
- Scholen.

Het goed begeleiden en informeren van deze doelgroepen staat hoog in het vaandel bij gemeente Landsmeer.

7.1 Alcoholverstrekkers

Onder alcoholverstrekkers worden verstaan²⁸:

- Horecaondernemers;
- Barpersoneel;
- Portiers;
- Caissières;
- Barvrijwilligers;
- Filiaalmanagers.

Alle personen die verantwoordelijk zijn voor het adequaat naleven van de eerder genoemde bepalingen in de Drank- en Horecawetgeving. Van deze professionals wordt verwacht dat zij op de hoogte zijn van de wetgeving, leeftijdsgrens controleren, verbod op doorschenken op leggen bij personen die dronken zijn en het verbieden van toegang aan personen die in de kennelijke staat van dronkenschap zijn.

Trainingen

De alcoholverstrekker dient zich bewust te zijn van hun verantwoordelijkheid. Zij dienen juist te kunnen handelen. Er zijn verscheidene trainingsprogramma's ontwikkeld:

- Barcode voor barpersoneel;
- IVA (Instructie Verantwoord Alcoholgebruik) voor barvrijwilligers;
- Evenementen IVA.

De gemeente zou kunnen besluiten dat wanneer een horecagelegenheid voor de tweede maal in overtreding gaat deze verplicht een van de cursussen dient te volgen²⁹.

²⁸ Deze lijst is niet limitatief, deze schets een beeld van de mogelijke alcoholverstrekkers.

Nalevingscommunicatie

De naleving van de wet kan naast individuele training worden beïnvloed door nalevingscommunicatie. Het veranderen van gedrag bij de doelgroep en de subjectieve pakkans te vergroten. De volgende elementen maken in ieder geval deel uit van de nalevingscommunicatiestrategie:

1. educatieve communicatie
Uitleg over de regels, de argumenten voor deze regels, uitleg over de mogelijke hulpmiddelen om na te kunnen leven. Dit is nodig als onduidelijkheid over het belang van de regels naleving in de weg staat.
2. dreigende communicatie
communicaties over controles, sancties, uitbreiding toezicht capaciteit, toezichthouders in uniform. Deze vorm beïnvloedt de subjectieve pakkansbeleving en kan effectief zijn als blijkt dat de regels bewust overtreden worden.
3. Normatieve communicatie
Bijvoorbeeld een interview met een ondernemer die de regels goed naleeft, een nieuwsbericht waarin het percentage na-levers wordt genoemd in plaats van het aantal overtreders. Oftewel: het communiceren van gewenste norm, ervan uitgaande dat de gemiddelde mens graag aan de algemeen geldende norm wil voldoen. Het belonen van goed gedrag.

Gemeente Landsmeer onderneemt in het kader van educatieve communicatie de volgende acties:

- *Publiciteitscampagne, voorlichting van de jeugd.* Deze campagne is bedoeld om alle inwoners van Landsmeer te wijzen op de gevaren van alcoholgebruik. Dit is met name bedoeld voor de ouders van opgroeiende kinderen. Gemeente Landsmeer haakt aan zoveel mogelijk aan bij regionale en/of landelijke initiatieven. Er wordt gebruik gemaakt van gratis materialen die beschikbaar worden gesteld door het Trimbos Instituut. Door middel van deze attributen wordt aandacht gevraagd voor het thema alcohol en roken onder jongeren. Gemeente Landsmeer geeft minimaal tweemaal per jaar publiciteit aan dit onderwerp.
- *Voorlichting op basisscholen.* Het project 'Hou vol geen alcohol' voorkomt dat kinderen op te vroege leeftijd beginnen met drinken. Op school worden magazines uitgedeeld die kunnen worden gelezen door ouders en het kind. Deze magazines zijn gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek.
- *Periodiek geneeskundig onderzoek.* De jeugdarts ziet de kinderen met hun ouders. Hierbij worden de gevaren van het gebruik van alcohol besproken. Dit gebeurt bij leerlingen van groep 7 van de middelbare school en leerlingen uit de tweede jaar van het voorgezet onderwijs.
- *Jongerenwerk.* Jongerenwerkers hebben continu contact met jongeren. Gemeente Landsmeer maakt het werk van jongerenwerkers belangrijk binnen de preventie van alcoholgebruik. Door het contact worden deze jongerenwerkers vertrouwd door de jongeren en kunnen deze op een juiste

²⁹ Model Preventie- en Handhavingsplan Voor de uitvoering van de Drank- en Horecawet, Trimbos Instituut, maart 2014.

manier inspelen op de jongeren om deze op de hoogte te brengen van de gevaren van alcoholgebruik.

- *Activiteiten in de regio Zaanstreek-Waterland.* In goed overleg met omliggende gemeentes heeft de GGD Zaanstreek-Waterland een uitvoeringsplan ontwikkeld. In dit plan worden de doelstellingen verwerkt die door de GGD zal worden uitgevoerd ter preventie van alcoholgebruik onder jongeren.

7.2 Onderwijs

De school is een belangrijke pedagogische omgeving voor jongeren. Ook als het gaat om alcoholgebruik leren jongeren op school wat wel en niet verstandig is. Gedragsveranderingen creëren via voorlichtingsprogramma's blijkt lastig, zo niet onmogelijk³⁰. Toch is het relevant dat jongeren geïnformeerd worden over de risico's van alcoholgebruik. Niet zozeer om gedrag te beïnvloeden, maar om het gebruik te de-normaliseren en daarmee aan draagvlak te werken voor effectievere gedragsmaatregelen als handhaving en specifieke regelgeving. Met name de informatie over wat alcohol met de hersenontwikkelingen doet is bruikbaar hierbij.

Gemeente Landsmeer denkt dat het wellicht een goed idee is om jongeren door middel van voorbeelden of filmpjes meer over de mogelijke gevolgen en gevaren van alcohol op de hoogte te brengen.

Een goed schoolprogramma biedt meer dan voorlichting en besteedt ook aandacht aan regels voor leerlingen en personeel met betrekking tot alcoholgebruik bij schoolfeesten, kampen, excursies en studiereizen³¹.

EMOVO-onderzoek GGD

Elke vier jaar wordt er door de GGD een EMOVO-onderzoek gedaan bij leerlingen in het tweede en vierde jaar van het voortgezet onderwijs. Door middel van dit onderzoek wordt de gezondheidssituatie van de jongeren in kaart gebracht. De uitkomsten van deze onderzoeken worden door scholen gebruikt om gericht aandacht te schenken aan onderwerpen als alcoholgebruik.

Doelstellingen gemeente Landsmeer

Binnen gemeente Landsmeer zijn geen middelbare scholen. De jongeren uit Landsmeer volgen les in omliggende gemeentes. Dit maakt dat het voor de gemeente lastig te volgen is of het alcoholgebruik onder jongeren toeneemt en wat de sancties zijn die hier tegenover staan. Gemeente Landsmeer wil de communicatie tussen de scholen en gemeente Landsmeer versterken, zodat meldingen van alcoholgebruik bij jongeren uit Landsmeer ook bij de gemeente bekend zijn. Aan de hand van deze gegevens kan de gemeente verdere preventieve acties ondernemen, dit om niet alleen de bewustwording van de jongeren te vergroten, maar ook die van de ouders.

³⁰ Babor, 2010

³¹ Model Preventie- en Handhavingplan Voor de uitvoering van de Drank- en Horecawet, Trimbos Instituut, maart 2014

7.3 Ouders en thuissituatie

Ouders onderschatten systematisch hoeveel hun kinderen drinken. Ze denken bovendien veelal dat het gedrag van hun puber volledig wordt bepaald door peers (o.a. vrienden), terwijl zij wel degelijk zelf van invloed zijn op het alcoholgebruik van hun kinderen³². De beschikbaarheid van alcohol in huis en het stellen van regels zijn geschikte instrumenten om alcoholgebruik tegen te gaan. Uit onderzoek blijkt dat kinderen van ouders die geen duidelijke regels hebben afgesproken en geen leeftijdsgrens hebben gesteld voor het drinken van alcohol al op jongere leeftijd beginnen met drinken. Ze drinken bovendien vaker dan jongeren waarvan de ouders wel een leeftijdsgrens hebben gesteld.

De leeftijdswijziging is nog nieuw. De overgangsgroep, denk hierbij aan jongeren die net 16 jaar zijn geworden of bijna 16 jaar worden, hebben moeite met het aanvaarden van de wijziging. De mogelijkheid is aanwezig dat ouders van deze groep meer accepteren wat betreft het drinken van alcohol. De gemeente wil daarom werken aan de bewustwording van ouders.

De gemeente wil tezamen met de GGD kijken naar verdere mogelijkheden om te werken aan de vergroting van de kennis van ouders ten opzichte van de gevaren van alcohol. Gemeente Landsmeer ziet ouders als de sleutel van succes als het gaat om preventie van alcoholgebruik onder jongeren.

Uitgaansopvoeding

Ook door de regels te stellen die niet expliciet gaan over alcoholgebruik, kunnen ouders invloed hebben op het alcoholgebruik van hun kind. Het gaat dan vooral over afspraken die ouders kunnen maken met hun kinderen betreffende uitgaan, zoals staptijden, de hoeveelheid avonden. Uitgaansopvoeding is nodig zodat ouders zich meer bewust zijn van de rol die ze kunnen spelen om de schade van middelengebruik tijdens het uitgaan te voorkomen of te beperken.

Via diverse kanalen, zoals GGD, verslavingszorginstellingen, Centra voor Jeugd en Gezin, lokale media, ouderavonden op scholen en in sportverenigingen worden ouders voorgelicht over de adequate opvoedstijl en worden zij gewezen op ondersteunende website als www.hoepakjijditaan.nl en www.uwkindenalcohol.nl.

³² Van der Vorst, 2006

7.4 Openbare ruimten

Het terugdringen van het gebruik van alcohol stopt niet bij het reguleren van horeca instellingen, voorlichting op scholen of het bewuster maken van ouders. Wanneer jongeren niet langer worden toegestaan in horecagelegenheden, niet op school zitten of niet thuis zijn is het handhaven voor deze groepen lastig, omdat jongeren niet binnen hun bereik zijn.

Een actieve houding van de BOA, jongerenwerkers en vrijwilliger is van groot belang. Jongeren die alcohol nuttigen op openbare plekken moeten worden aangepakt. De gemeente wil hierin wellicht nog een stap verder gaan. Jongeren die vaak in aanraking komen met handhaving aangaande drank of drugs een dag(deel) te laten meelopen bij stichtingen die werken met alcohol- of drugsverslaafden of bij stichtingen en organisaties die zich richten op de gevolgen van alcohol- en drugsgebruik³³.

7.5 Publiekscommunicatie

Een goed beleid rondom gebruik van alcohol is niet vanzelfsprekend populair onder burgers en ondernemers. De leeftijdsverhoging naar 18 jaar is een wijziging die van belang is om draagvlak te creëren voor maatregelen. Hierbij sluiten de campagnes goed aan die zijn genoemd in 7.1 van dit hoofdstuk.

De overheid voert ook actief campagne met de slogan: 'NIX onder de 18'. Door middel van reclamespotjes op tv etc. wordt hiermee de bereikbaarheid van jongeren vergroot.

Maar ook bij ouders, horecaondernemers, barvrijwilligers etc. wordt het nieuwe beleid op een speelse manier onder de aandacht gebracht.

Hierbij worden ook materialen en instrumenten beschikbaar gesteld die professionals gezondheidscommunicatie en projectleiders alcoholmatig lokaal of regionaal kunnen inzetten. Voor meer informatie: www.naar18jaar.nl

³³ De gemeente is van mening dat alcohol- en drugsgebruik hand-in-hand gaan en daarom dit samen gevoegd kunnen worden.

7.6 Effectmeting en evaluatie

GGD Zaanstreek-Waterland voert eens per 4 jaar een EMOVO-onderzoek bij jongeren in het tweede jaar en vierde jaar van het voortgezet onderwijs. Aan de hand van de uitkomsten van dit onderzoek kan gemeente Landsmeer meten of de campagnes hebben gewerkt.

In 2013/2014 is door de GGD een EMOVO-onderzoek gedaan. De uitkomsten (hoofdstuk 2.2) geven een lichte daling aan ten opzichte van 2010. In 2017/2018 wordt door de GGD opnieuw een onderzoek gedaan.

De gemeente wil de doelstellingen evalueren in 2018. De doelstellingen in dit plan verdienen tijd om op een goede manier te worden opgezet. De gemeente wil de volgende punten kunnen vaststellen om bepaalde doelstellingen te kunnen uitvoeren:

- Inventariseren ‘probleemjongeren’, deze zijn op dit moment nog niet bekend;
- De communicatie- en informatiestroom tussen organisaties en partners verbeteren, dan wel opmaken.

De gemeente vindt het wenselijk dat er een beter beeld kan worden geschetst van de gevolgen van de wetgeving en de problemen die zich wellicht voordoen.

8 Uitvoering

In hoofdstuk 7 staat omschreven hoe de gemeente door middel van campagnes en voorlichtingen jongeren willen beïnvloeden om meer gezondere en veilige keuzes te maken.

8.1 Samenwerking met externe partners

Door intensieve samenwerking met externe partners wordt de handhaving en preventie met betrekking tot alcoholgebruik onder jongeren verminderd. Deze samenwerking is van essentieel belang voor een goede uitvoering.

Gemeente Landsmeer werkt samen met de volgende externe partners:

- Politie;
- Ondernemers/verenigingen;
- Gezondheidsorganisaties;
- Scholen;
- Bureau HALT;
- Jeugdbeschermingsorganisaties;
- Omgevingsdienst IJmond.

Politie versterkt de positie van de handhavers van Omgevingsdienst IJmond die de controles uitvoeren met betrekking tot de Drank- en Horecawetgeving. De politie vergroot de veiligheid tijdens inspecties (bijv. tijdens evenementen), het controleren op identiteit en strafrechtelijke overtredingen.

De samenwerking met ondernemers en verenigingen is van groot belang, niet alleen betreffende de naleving van de wet, maar ook bij oplossingsgericht contact met deze partijen. Door praktijk en theorie samen te voegen en de dagelijkse problemen te bespreken worden er oplossingen gevonden die de uitvoering nog sterker kunnen maken.

GGD en de omliggende gemeentes Zaanstreek-Waterland stellen samen een plan op waarmee zij regionaal het alcoholgebruik van jongeren willen aanpakken. Een goede samenwerking met de GGD en omliggende gemeenten is wenselijk, omdat het alcoholgebruik van Landsmeerse jongeren niet alleen binnen de grenzen van Landsmeer blijft.

Trimbos Instituut stelt instrumenten en materialen beschikbaar voor de voorlichting van jongeren over het gebruik van alcohol.

Scholen spelen een belangrijke rol in de vorming van kinderen. Door vroegtijdig te beginnen met het voorlichten van jongeren, door middel van materialen en instrumenten die door verschillende instanties beschikbaar worden gesteld, kunnen de scholen hier op een spelende wijs aandacht aan schenken.

Gemeente Landsmeer heeft geen eigen voortgezet onderwijs. Er dient te worden gewerkt aan de communicatie met scholen waar jongeren uit Landsmeer onderwijs

volgen. Gemeente Landsmeer wil de lijn naar de scholen zo kort en duidelijk mogelijk, zodat een goede aanpak voor alarmerende gevallen zich niet alleen beperken binnen de muren van school en het huisadres.

Gemeente wil recidive jongeren hard aanpakken. Niet alleen ter bescherming van hunzelf, maar ook van de andere jongeren die wellicht onder groepsdruk bezwijken of buurtbewoners die overlast ondervinden van deze jongeren. Door een goede samenwerking met bureau Halt kan de gemeente het bereik vergroten. Bureau Halt organiseert speciale voorlichtingslessen en ouderbijeenkomsten. Wanneer een jongere toch de overtreding begaat kan er een Halt-straf volgen. Bureau Halt kijkt ook samen met ouders naar oplossingen van (overmatig) alcohol- en drugsgebruik³⁴.

De gemeente heeft sinds 2015 ook de taak gekregen toegang tot jeugdhulp te organiseren. Het is de taak van de gemeente zorg te dragen voor het welzijn van de jeugd binnen haar gebied. Jongeren die (overmatig) alcohol of drugs gebruiken dienen beschermd te worden tegen zichzelf. De gemeente kan jeugdbeschermingsorganisaties inschakelen bij het oplossen van problemen en het begeleiden van jongeren³⁵.

Basiscontrole;

- Vervolgcontrole;
- Leeftijdsgrens/dronkenschap inspectie;
- Controleren vergunningen;
- Veiligheid inspectie;
- Bestuursdwang/dwangsom opleggen;
- Vergunningen schorsen/intrekken (in samenspraak met gemeente).

³⁴ <http://halt.nl/veilige-wijk/alcohol-en-drugsgebruik/>

³⁵ <http://www.jeugdzorgnederland.nl/indicaties--wie-krijgt-welke-jeugdzorg-/>